

Vzpomínka na Josefa Kleibla

Když zemře člověk, je to vždy smutné. Když zemře člověk významný, který toho hodně vykonal, přidávají se ke smutku ještě další pocity. Jde o pocity ztráty, nenahraditelnosti, obdivu k jeho práci, ale i hrdosti a radosti nad tím, co vykonal. Věřím, že směr těchto pocitů prožil každý, kdo se dozvěděl onu smutnou zprávu, že 3. září 2022 ve věku 91 let zemřel PhDr. Josef Kleibl.

Poznal jsem ho až jako 85letého muže. Jako legendu. Člověka, který hodně tvořil. Čas, který netrávil s rodinou, trávil prací. A byl v ní úspěšný. Bořit, rušit a zakazovat je snadné, ale vybudovat něco, co přetrvá, k tomu je potřeba nadání, píle, cit, mnoho dalšího a navrch trocha štěstí. J. Kleibl stvořil něco výjimečného – rozhlasový pořad Meteor. Ten příští rok oslaví už 60. narozeniny. Ovlivnil celé generace posluchačů a postřelil mnoho z nich na vědeckou dráhu. Vytvořit něco opravdu hodnotného se v životě nepodaří každému.

Když jsem se měl coby současný autor Meteoru poprvé s J. Kleiblem setkat, byl jsem nervózní. Bátl jsem se, co řekne na mou připravený pořad, protože to vždy byl, je a bude jeho Meteor. Ale pak jsme si začali povídat. A přestože mezi námi byl věkový rozdíl půlstoletí, měl jsem pocit, že mluvím s kolegou, který přesně ví, co ta práce obnáší. Kdybychom se narodili ve stejné době, věřím, že bychom si skvěle rozuměli. Moje první návštěva na jeho chalupě u Rovenska pod Troskami na mě udělala velký dojem. Josef Kleibl už pro mě nebylo jen jméno, ale člověk z masa a kostí. Vzdělaný, chytrý, s rozhledem a obdivuhodnou pamětí. Sice si občas nemohl vybavit jména, ale příběh znal do nejmenších podrobností. Když vzpomínal na práci, vyzařovalo z něho nadšení. Přesně to, které vkládal i do svých pořadů.

Na každé další setkání jsem se těšil, ať už na chalupě, nebo doma. Vždy jsme si měli co říct. Měl krásný vztah k přírodě. Pochopil

1 Josef Kleibl (1931–2022)

2 Při vysílání rozhlasového pořadu Meteor s herečkou Dagmar Sedláčkovou. Snímky z archivu J. Kleibla

jsem, že když posloucháme jeho Meteory, neslyšíme jen pořad, slyšíme část jeho samého. Skrze vysílání k nám promlouvá jeho duše, pohled na svět, jeho obdiv ke světu kolem nás, novým poznatkům a objevům.

Díky jeho vzpomínkám jsem si udělal ucelený obraz o zákulisí Meteoru. Nápad na pořad o vědě, zejména o přírodě, se zrodil počátkem 60. let. Nový pořad měl být vysílán už od r. 1962, jenže chyběl autor, schopný redaktor se vztahem k přírodě. Teprve o rok později J. Kleibl přijal do pražské redakce jihočeského kolegu Oldřicha Ungera a mohlo se začít vysílat. První Meteor zazněl na stanici Praha 27. září 1963. Vysílal se v pátek a trval půl hodiny. Jak rostla obliba

pořadu, přesunul se na sobotní ráno a prodloužila se jeho stopáž. V sobotu od 8 hodin je vysílán od r. 1971 dodnes na stejné stanici, i když ta teď nese název Dvojka.

Josef Kleibl mi popisoval, jakou měl z úspěchu Meteoru radost. Pořad patřil k nejposlouchanějším, našel si stabilní posluchačskou základnu. Jeho obsah byl zprvu určen dětem druhého stupně základní školy a středoškolákům, ale poslouchali ho lidé bez ohledu na věk. Existují rodiny, kde si sobotní snídani bez Meteoru neumějí představit a obliba pořadu se v nich dědí z generace na generaci.

Nová etapa Meteoru začala, když se Josef Kleibl r. 1972 stal hlavním redaktorem. Přinesl do vysílání velkou fantazii a tvůrčí kreativitu. Velmi si dával záležet, aby průvodní slovo znělo přirozeně. Skvělým nápadem bylo, že byl pořad uváděn ve dvojici s profesionální herečkou, která dokázala věrohodně podat emoce. Dlouhých 36 let působila v Meteoru Dagmar Sedláčková. Josef Kleibl jí občas záměrně nedal přesný text a nechal ji improvizovat, což měla ráda a na posluchače to dobře působilo. Jinak ale vždy ladil scénář do nejmenších detailů. Věděl, že po náročném tématu má přijít lehkší, aby si posluchač odpočinul. Praxe mu ukázala, že u hodinového programu plného vědy je těžké udržet pozornost až do konce. Proto na závěr často zařazoval četby a vůbec velmi využíval herců, jejichž projev pořad vždy oživil.

Velký úspěch zaznamenaly případy Sherlocka Holmese. Ale ne ty, které napsal Sir Arthur Conan Doyle, šlo o příběhy Rudolfa Čechury a J. Kleibla. Slavný detektiv v nich řeší případy na základě svého důvtipu, ale především s použitím vědeckých postupů. Po skončení kriminální zápletky se posluchač dozví nejen, kdo byl pachatelem, ale také nějakou zajímavost vědeckého rázu. Většina případů byla natočena v 80. letech, ale replizují se s úspěchem dodnes.

J. Kleibl Meteor autorsky vedl a moderoval 18 let. Je to dlouhá doba. Jsem naprosto přesvědčen, že si ji užíval. Znal se s mnoha vědci, elitou české vědy, s řadou z nich měl osobní vztah. U dveří do pražského bytu jim zvonil „Grygarův zvonek“, jak se ženou říkali zvonku, který jim opravoval astrofyzik Jiří Grygar. Na zahrádě u chalupy pak měli zajímavý keř, který tam osobně vysadil popularizátor botaniky Václav Větvíčka. Kleibl vědecké práci velmi dobře rozuměl, a proto ji dokázal v rozhlasu vysvětlit. Myslím si, že kdyby osud rozděl karty jinak, mohl i z něj být skvělý vědec. Měl k tomu všechny předpoklady. S Meteorem ho pojil celoživotní intenzivní vztah. Říkal mi, že to bylo jeho dítě, které mnohé žádalo a mnohé dostalo. Časově náročná práce ho ale bavila a bylo to na výsledek znát. Na otázku, kam chodil na stále nové nápady, odpovídal, že nikam chodit nemusel. Měl pocit, že létají kolem jeho hlavy a samy si do ní sedají.

Josef Kleibl bude navždy připomínán jako zakladatel rozhlasového pořadu Meteor, který od r. 1963 nepřetržitě popularizuje vědu. Dlouholetý přínos Meteoru byl několikrát oceněn vědeckými a profesními spolky. Mnoho mladých posluchačů se díky němu rozhodlo vydat na vědeckou dráhu. Už jen za to patří Josefu Kleiblovi náš velký dík. Jeho dílo přetrvává dodnes.

